

Oikeusministeriö
Lausuntopalvelu.fi

Dnro L2025-88
23.1.2026

Lausuntopyyntönnö: VN/26633/2024, 4.12.2025

LAUSUNTO PERUSTUSLAIN 10 §:N TARKISTAMISTA VALMISTELLEEN TYÖRYHMÄN MIETINNÖSTÄ

Suomen Asianajajat kiittää mahdollisuudesta lausua perustuslain 10 §:n tarkistamista valmistelleen työryhmän mietinnöstä.

Yhtenä Suomen Asianajajien sääntömääräisenä tehtävänä on seurata oikeuskehitystä maassa ja lausuntoja antamalla sekä aloitteita tekemällä tarjota kokemuksensa yhteiskunnan käytettäväksi. Suomen Asianajajien oikeuspoliittisen työn lähtökohta on oikeusvaltion turvaaminen. Lausunnoissaan Suomen Asianajajat pyrkii painottamaan oikeusvaltioperiaatteen toteutumiseen, oikeusturvaan sekä oikeuden saavutettavuuteen, perus- ja ihmisoikeuksien sekä asianajajakunnan itsenäisyyden ja riippumattomuuden turvaamiseen liittyviä näkökulmia. Pyydettyä lausuntona Suomen Asianajajat esittää seuraavaa.

1. Mietinnössä ehdotetaan, että perustuslain 10 §:n 2 momentissa säädettäisiin yleisesti kaiken luottamuksellisen viestin salaisuuden loukkaamattomuudesta. Nimenomaiset viittaukset kirjeen ja puhelun luottamuksellisuuteen poistettaisiin säännöstekstistä. Pidätkö kyseistä muutosta perusteltuna? Miten arvioitte ehdotettua säännöstekstiä ja sen perusteluja?

Suomen Asianajajat kannattaa esitettyä muutosta varauksin. Viestintä tapahtuu nykyisin useilla eri metodeilla, eikä viestinnän suojaa voi tai saa rajoittaa koskemaan vain puheluita tai kirjepostia. Uudistus päivittää ko. tekstin vastaamaan nykyaikaa ja on sopusoinnussa kansainvälisten sopimusten kanssa. Todettakoon tässä, että mainittua uudistusta kannatetaan vain, mikäli muutosehdotusten käsittelyä, jota Suomen Asianajajat pääosin vastustaa, jatketaan hallituksen toimin.

2. Perustuslain 10 §:n 3 ja 4 momentteihin lisättäisiin rajoitusperuste, joka mahdollistaisi kotirauhan suojan ja luottamuksellisen viestin salaisuuden suojan rajoittamisen tiedon hankkimiseksi yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vakavasti uhkaavan vakavan rikollisuuden torjumiseksi (ns. uhkaperusteinen rikostiedustelu).

Pidätkö kyseistä muutosta perusteltuna? Miten arvioitte ehdotettua säännöstekstiä ja sen perusteluja?

Suomen Asianajajat vastustaa esitettyä muutosehdotusta. Suomen Asianajajat katsoo, että esitetyillä perusteilla mahdollistetaan suhteeton puuttuminen kansalaisten kotirauhaan ja viestinnän suojaan riittämättömällä valvonnalla. Suomen Asianajajat toteaa, että muiden, vireillä olevien lakiehdotusten valossa voidaan pitää selvänä, että ehdotuksessa viitatus ”uhan” arviointi jää kussakin yksittäistapauksessa tiedon hankkimisesta vastaavan viranomaisen vastuulle. Kuten sekä median että Suomen Asianajajien jäsenkunnan havaintojen perusteella on ilmennyt, viranomaisten toiminnan valvonta on Suomessa riittämätöntä ja käytännössä valvonnasta vastaavien viranomaistahojen (tuomioistuimet, lainvalvontaviranomaiset) mahdollisuudet toteuttaa etukäteis- tai jälkivalvontaa ovat heikohkot.

3. Mietinnössä ehdotetaan tiedustelutoimivaltuuksien käyttämisen mahdollistamista kotirauhan suojaamissa tiloissa. Perustuslain 10 §:n 3 momenttiin lisättäisiin nykyistä 4 momenttia vastaava rajoitusperuste, joka mahdollistaisi kotirauhan suojan rajoittamisen tiedon hankkimiseksi sotilaallisesta toiminnasta taikka sellaisesta muusta toiminnasta, joka vakavasti uhkaa kansallista turvallisuutta.

Pidätkö kyseistä muutosta perusteluna? Miten arvioitte ehdotettua säännöstekstiä ja sen perusteluja?

Suomen Asianajajat vastustaa edellä esitettyä muutosta varauksin, eikä pidä sitä perusteltuina. Suomen Asianajajat viittaa edellisessä kappaleessa lausuttuun ja toteaa, että tiedustelusta vastaavilla viranomaistahoilla on jo nyt riittävät ja tehokkaat keinot mietinnössä kuvattujen uhkien torjumiseksi. Suomen Asianajajat katsoo, että erityisesti viittaukset kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavaan muuhun toimintaan laajentavat toimivaltuuksia suhteettomasti ja vastoin tarkkarajaisuuden vaatimusta.

4. Mietinnössä ehdotetaan perustuslain 10 §:n 3 ja 4 momenttien sanamuotojen muuttamista vastaamaan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössä tapahtunutta kehitystä. Molemmissa momenteissa käytettäisiin ilmaisua ”rikosten estämiseksi ja selvittämiseksi”.

Pidätkö kyseistä muutosta perusteltuina? Miten arvioitte ehdotettua säännöstekstiä ja sen perusteluja?

Suomen Asianajajat katsoo, että tosiasiallisesti muutos laajentaisi viranomaisten mahdollisuuksia puuttua kansalaisten perusoikeuksiin, eikä pidä muutosehdotuksia perusteltuina. Suomen Asianajajat toteaa, että sanamuoto ”rikosten estämiseksi” sisältää tosiasiaa mahdollisuuden käynnistää yksittäisiin kansalaisiin tai maassa oleviin ulkomaalaisiin kohdistuva salaisten pakkokeinojen käyttäminen ilman selkeästi määriteltäviä perusteita. Suomen Asianajajat viittaa edellä kohdan 2 yhteydessä lausuttuun ja lisäksi siihen, mitä tämän lausunnon lopussa todetaan yleisesti.

5. Pidätkö perusteltuina mietinnön liitteessä esitettyä arviointia ja johtopäätöksiä kotirauhan suojan rajoittamista koskevan lakivarauksen ja Euroopan unionin lainsäädännön suhteesta?

Suomen Asianajajat katsoo, että mietinnössä esitettyt lakimuutokset ja ”täsmennykset” lukuun ottamatta edellä kohdassa 1 mainittua ovat sekä Euroopan Unionin lainsäädännön, erityisesti Euroopan Unionin Perusoikeuskirja 7 artiklan että Euroopan Ihmis- ja perusoikeussopimuksen 8 artiklan vastaisia ja siten niiden voimaansaattaminen edes perustuslain säätämisyjärjestyksessä ei ole mahdollista.

6. Muut huomionne työryhmän mietinnöstä

Suomen Asianajajat kiittää mahdollisuudesta lausua työryhmän mietinnöstä, viittaa esitettyjen muutosehdotusten aiemman käsittelyn yhteydessä (1.9.2023 ja 2.9.2024) antamiinsa lausuntoihin ja toteaa työryhmän mietinnöstä ja työryhmälle asetetuista tavoitteista yleisesti seuraavaa:

Suomen Asianajajat kiinnittää huomiota työryhmän kokoonpanoon ja toimeksiannon sisältöön. Suomen Asianajajat katsoo vaikuttavan siltä, että muutosten valmistelussa on pyritty jättämään vähälle huomiolle sellaiset äänet, joiden tiedetään suhtautuvan asiaan kriittisesti ja asiassa on edetty pitkälti sisä- ja puolustusministeriön tavoitteiden mukaisesti. Työryhmässä ei ole ollut edustusta sen enempää lainvalvojien kuin -käyttäjien taholta, eikä työryhmässä ole edes asiantuntijoina kuultu kuin EOA:n ja OKV:n edustajia.

Suomen Asianajajat katsoo, että muutosehdotuksilla on tarkoitus puuttua merkittävästi ihmisten perus- ja ihmisoikeuksiin ja että muutosehdotuksilla ei tulla parantamaan valtakunnan ja sen asukkaiden turvallisuutta.

Suomen Asianajajat toteaa, että tämä tavoitteen edistämiseksi on annettu epärealistinen tilannekuva, jossa muun muassa julkisuuteen annetuissa lausunnoissa on vedottu niin järjestäytyneeseen, ulkomaiseen rikollisuuteen, kasvaneeseen huumausainerikollisuuteen tai katujengeihin ja lopuksi korostettu maailmanpoliittisen tilanteen synnyttämiä ulkoisia uhkia. Suomen Asianajajat toteaa, etteivät sen enempää tilastot kuin julkisiin lähteisiin perustuvat tiedot tue mietinnössä esitettyjä uhka-arvioita.

Suomen Asianajajat myös nostaa esiin sen seikan, että mietinnön sisällöstä suurin osa liittyy sen selvittämiseen, millä perusteilla mietinnössä esitettyjen oikeudenloukkauksen mahdollistava sääntely olisi Suomen ja Euroopan perusoikeudellisessa kehityksessä mahdollista (kohdat 1. – 2.4, ss. 1–22 ja kohta 2.5.2–2.5.3.3. ss. 26–31), kun taas sääntämistarpeen perusteluita on avattu viiden sivun verran (kohta 2.5.1 alakohtineen ss. 22–26).

Suomen Asianajajat esittää, että työryhmän mietinnön perusteella ei tulisi edellä esitetyistä perusteista johtuen käynnistää jatkovalmistelua.

Helsingissä 23. päivänä tammikuuta 2026

SUOMEN ASIANAJAJAT

Niko Jakobsson
Pääsihteeri

LAATI

Asianajaja Pekka Ylikoski, Helsinki
Asianajaja Sonya Walkila, Helsinki

Suomen Asianajajien lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 150 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu rikosprosessioikeuden asiantuntijaryhmässä.